

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok katolikuskok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.
Egyes szám ára 10 filler.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és pénteken este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVVYOMDÁJA (iskola-utca 4. sz.)

Mulasztások.

(*) Ősrégi és a dolog természetében rejlő szokásuk a különféle pártalású hírlapoknak egymás kritizálása. az ellenség elkekeredett támadása. szapulása, bűneinek ostromozása a végletekig. A függetlenségi sajtó nap nap után szurja valóságos kéjjel nem ugyan lándsája, de tolla hegyére a nép- és kormánypartot; mi is ilyenformán eszelekszünk velük s a liberális kormánypart lapjai subventiójuk arányában növekedő vagy csökkenő hévvel művelik ugyanezt esküdt ellenségeikkel.

S részben így van ez jól: az ellenség kritikája. a míg a tárgyilagosság keretén belül mozog. nagyban elősegíti az eszmék tisztázását, az elméket megvilágítja, a gyengéket megerősíti. az erőseket kintartásra buzdítja.

A midőn azonban ezt megengedjük. kétségbe kell vonnunk, hogy ez lenne a sajtónak egyetlen feladata. Pár héttel ezelőtt éppen e lap hasábjain nyert kifejezést az önkritika szükségességének érzete.

Igen. az ellenfél támadásáról meg nem feledkezve, a magunk hibái és

gyengéi előtt sem akarunk szemet hunyni. sőt ismerni. tárgyalni óhajtjuk azokat, hogy lássuk. hol és mi faj. a min segíteni első és szent kötelességünk. ha célunkat elérni akarjuk.

Ezen szempontot íparkodnak szolgálni e sorok, világítani, buzdítani, a nélkül. hogy a szemrehányás keserű hangjával fájdalmat okoznának.

Bár visszhangra találnának. nagyban hozzájárulnának életrevalóságunk emeléséhez. erőnk gyarapításához.

Mint fennebb mondtuk. kedvencz témánk a liberális gazdálkodás ostromozása. De hogy e gazdálkodás megszüntetésére nagyot tennék vagy tettünk volna. éppen nem mondhatjuk.

Igaz. hogy anyagunk. a nép. melynek partja vagyunk. nagyon hálátlan. igaz. hogy ennek nem mi. hanem elődeink az okai. kik ezt a népet évtizedeken keresztül elhanyagolták. de hát ismételve mondjuk. a mások hibáinak emlegetése által még senki sem lett jobbá.

Terünk nem engedi. hogy részletekbe bocsátkozzunk. csak általános szempontok megvilágítása képezi célunkat.

A negyvennyolcas események. kézületlenül találtak népünket. sőt. valljuk meg. édes mindnyájunkat. A nép felszabadult. politikailag és társadalmilag ép úgy. mint szellemileg. de a szabadságot használni nem tudta. s mi nem értettük meg a kor intő szavát. mely a nép minden téren való vezetésére serkentett bennünket.

Hol van nép. mely politikai jogainak gyakorlásában kiskorúbb volna. melynek társadalmi képzése. művelése nehezebb lenne. mint a magyar népé? Melyik nép tehetetlenebb önmagával. mikor anyagi jólétének előmozdításáról van szó. melyik meggondolatlanabb. az olvasmányképen lelkiismeretlenül elébe vetett irodalmi maszlaggal szemben.

És lám. ellenségeink értették s értettek a nép e gyengéinek kihasználásához. orránál fogva vezeték a saját érdekeik előmozdítására azon az uton. mely a szellemi és anyagi romlás útja.

S az a nép. mely tehetetlenségében teljesen rászorul egy vezető kézre. oda fordult. a honnan ezt a kezet feléje nyújtották s itt van gyökere a magyarországi liberális uralkodásnak.

Mig mi. illetőleg elődeink aultak.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Két gyürü.

Irta: G. Büttner Julia.

A hajló nap sugarai áttűzték az erdőt. Szípkörkázva jöttek a sugárkévek és bevilágítottak a sűrűbe. Fény és meleg áradt a fák alatt s az erdei virágok gyöngéd illata a nap felé vonult.

Olyan káprázatos az erdő! Nagy. terjengő páfrányok lengetik a csipkés leveleket hosszú száraikon s a rájuk vetődő napsugarak a fény és árny rezgő játékát űzik. A mohok körülük olyan bokrosan nőnek. akár a fű s a nap rájuk is aranyport hint. Közben a tölgylek tövétől fakadó zsenge hajtások kőmagny-ságu levelei ide-oda hajladozva pirosan-zölden csillognak. S a mint az erdő átmelegedett. megmozdult az orchiszok illata is és mind jobban erősölvén szerteáradt s egybevegyült a közel sötét tő vizének hűs illatával.

A tő vize már árnyban feketélt. De magas partján még napfényben fürödtek az ingó virágszálak.

A napsugaras erdön keresztül a szép. büszke. előkelő leány gyorsan. majdnem futva jött fel. Lovát lent hagyta az erdőszélen s finom alakjához puhán odasimuló fehér lovaglóruháját felfogva. sietett az irtáson át.

De összevont egyenes szemöldökei alól szép. hosszas szeméi nem látták az erdő szépségeit. Lázás fény lobogott a sötét szemekben. melyek merőn tekintettek előre. mint valami súlyos gondolat hatalma alatt.

Arca is lázban égett s halántékain kidagadtak a kék erek. Ajkait összeszorítva. elszántan tört keresztül a zsenge hajtásokon s az illatozó virágokon.

Mikor a tő partjához ért. megütődve állt meg. Ott a parton egy parasztleány fekiült. Kendője fején hátraesuszott. száke baja össze-kuszálva tapant homlokára. ajka panaszosan félíg megnyílt.

A főri leány azt hitte. hogy meg van halva. Olyan szomorú halott arca volt.

Lehajolt hozzá s akkor látta. hogy a parasztleány csak alszik.

Türelmetlenül ráta fel.

— Hallod te! Kelj fel és eredj el innen.

A leány fölébredt és fölkel. nagy kék szemével szomorú zavarral nézett az előkelő leányra s alázatosan köszönt.

A főri leány felismerte a falujabellit.

— Derese Boris. te vagy. ugye?

— Igen. kéremalásan.

— Te daloltál tegnap olyan szomorúan a grófi kert mellett a pataknál?

— Ott mostunk a fűzfák alatt. felelt Boris lehajtvá fejét.

— És igaz az. a mit daloltál?

— Hogy megsalt a mátkám?

— Az.

— Igaz. Hisz mind a világ danolja már rólam.

— És most azért jöttél ide a Gyilkos tőhoz. mert tudod. hogy az nem adja vissza. a ki beleveti magát? S a főri leány összevont szemöldéi alól sűrűen nézett Borisra.

Boris szomorúan lógatta fejét.

— Csak feljöttem. És itt elaludtam.

— Ostoba! Hely közel a parthoz. Be is fordulhattál volna álmokban.

— Tán jobb is lett volna. Álmokban nem lenne vétek. Mig ébren azért megverne az Isten.

— Azért. ha akarattal mennél a vízbe?

— No igen. Hisz a kik itt beüttek magukat a Gyilkosra. azokból de egy sem jutott a menyországba. Mindig itt lesznek örökéig és nem üdvözülhetnek.

— Hogy tudod te azt? kiáltott rá haraggal a grófi leány.

— Mindenké tudja azt. Meg aztán látják is őket a vízben.

— Mikor?

— Ha a teli holdnak udvara van. Hiszen már tén száz leány is fekszik a tő feneklen feneken s az akkor mind feljön. Feljön és itt siratja. hogy nem üdvözülhet.

— Mit tudjátok ti azt. hogy azok nem üdvözülnek? Miért ne lenne jobb sorsuk a halál után. mint itt a földön? Hisz az egy szentre is sok lenne. a menytit itt szenved az ember! S a szép. büszke leány szeme haragosan villámolt s úgy csapott végig lovaglóostorával egy magasra nyult campanullaszálon. hogy a halványlila harangvirágok szertepereültek.

— Az igaz! — fohászodott Boris. — de édesanyám azt mondja: a mit emberért szenvedünk. az nem áll meg Isten előtt. Csak a mit az Istenért s az Istenől szenvedünk. azért üdvözülünk.

— Hát ha te nem akard magadat itt a

Mai lapunk 4 oldal.

vagy legalább is összetett kezekkel tétlenül nézték a világ folyását, sőt mint a sokszor emlegetett strucz-madár, fejüket elrejtve, nem látták, nem hallották a felettük zúgó vihart, azt hitték, ha ők nem haladnak, maradásukkal az emberiség haladását is megakadályozzák, addig az ellenség nem pihent s a nép igazi szellemi és anyagi érdekeit elhanyagolva, sikerült neki azt teljesen a saját jármába befogni s az általa vont diadalszekérről mosolyogva nézi az új század küszöbén a mi szerény mozgólódásunkat.

Mert ne higyük, hogy mi tétovázó munkánkkal már mindent megtettünk, a mit a nép érdeke s saját kötelességünk parancsol. Ne gondoljuk, hogy meg van bennünk az az akarat, az a lelkesedés, mely képesítene bennünket a félszázados mulasztások pótlására.

A míg igaz öntudatra nem ébredünk, a míg minden akciónknál a nehézségeket mérlegeljük, az ellenség számától félünk, a helyett, hogy biznánk a saját erőnkben, ügyünk igazságában, addig ne várjuk munkánk sikerét. A míg a saját lelkünket a kislelkűség boszorkánynyomása hántja működésében, addig ne várjuk, hogy e másforma vezetőkhöz szokott nép a küzdelem sikerének reményétől lelkesedjék.

E lap olvasói közt sokan vannak, kik természetes vezérei a gondjaikra bízott népnek; nézzenek körül, de gondosan, vizsgálják meg, mily irányban halad azon anyagi, szellemi, politikai tekintetben: aztán tekintsenek a saját lelkükbe, tettek-e valamit, megtettek-e mindent, a mit tenni szent kötelességük, nem mondhatják-e el

bibliai elődjükkel: „mnam tuam habui repositam in sudario?”

— **A fiskalizmus.** Az eddigi adókezelési gyakorlat szerint a pénzügyminiszter földadóleengedésben részesítette mindazon esetekben a gazdát és birtokost, a mikor elemi csapás, tűz vagy jégkár érte az adóalapot képező gazdasági termékeket. A pénzügyminiszteriumban most tervbe vették az ilyen adó-elengedések fokozatos megszüntetését. — Jövőben ugyanis semmi adóelengedményt nem hajlandó a pénzügyminiszter adni, midőn a termelő terményeit jég ellen nem biztosította. Az utóbbi években az ilyen adóelengedések 3—400.000 frttal csökkentették az adóbevételt s emellett a pénzügyminiszterium okául veti az adóelengedés megszüntetésére azt a körülményt is, hogy a pénzügyi hatóságok, valamint a közigazgatási bizottságok a felelősségek következtében munkával voltak terhelve. Ez az utóbbi megokolás szörnyű frívól, maga pedig a tény, hogy az elemi csapással károsult gazdák megfosztatnak az adóelengedéstől, a fiskalizmusnak irtozatos megnyilatkozása. A pénzügyi hivatalok, hatóságok, valamint a közigazgatási bizottságok azért vannak, hogy a törvények által hozzájuk utalt munkát végezzék el s igazán perverz az a felfogás, amely csak azért hagyja rajta az elemi csapásokkal sújtott adózókra az adóterhet, mert a felelősségek munkát adnak. A fiskalizmus, amely megnyilatkozik a földadó kezelés körül, annyira rideg, hogy ezzel a legutóbbi tényével csakugyan elrémít.

A felsővárosi kath. kör közgyűlése.

A felsővárosi kath. kör e hó 13-án, szombaton délután 5 órakor tartotta közgyűlését a helyiségi zsutólásig megtöltött tagok jelenlétében.

A közgyűlést *Tudás Vilmos* esperes-ple-

— Nagyanyám meg azt mondja, hogy minden rossz csak az ördögtől jön. Azért ne búsuljak, mert a búsulásnak az ördög örül. Azzal kísérti meg a gyenge lelkeket. Mint a ködöt, úgy bocsátja ránk a bűnátot, hogy belevezzünk. De hogy attól úgy segítsék magamon, hogy fogjam az András mátkagyűrűjét és magam helyett azt dobjam be a Gyilkosba. Akkor menten vége lesz a hatalmának felettem.

— És te azt nem akarod bedobni? kérdé hirtelen a grófleány.

— Nem bírom. Mindig elhozom magammal. De ha be akarom dobni, olyan nehéz lesz, hogy nem bírom.

— Itt van nálad az a gyűrű most is?

Boris rábólintott.

— Add ide! S a grófleány gyorsan Borishoz lépett.

De a leány csak lassan kereste elő a gyűrűt. Már csak titokban a nyakán viselte egy olvasón.

— Azt gondoltam, hogy így a szent-olvasó elveszi róla a gonosz hatalmát, — s odanyújtotta a gyűrűt.

A másik átvette s komoran nézte a durván készült ezüstkarikát, melynek közepén a kék üveg-kő olyan csalfán mutatta a hűséget.

Olyan nagy volt a gyűrű, hogy az ő finom ujjai párosan belefértek.

Csak forgatta kezében és büszke szép feje lassan aláhajlott s haragos szemében megtört a sugár és a durva parasztyűrűre mintha könnyesepp esett volna.

Aztán elfordult Boristól. Balkezéről hirtelen lerántotta a keztyűt s gyűrűs ujjáról drágaművi finom kis gyűrűt húzott le, melyen az egyetlen nagy ragyogó gyémántra

bános nyitotta meg egy nagyobb szabású, lelkesítő beszéddel, melyben rámutatott a 19. század hibáira, a hitelenségre, hitközönységre és az ezek nyomában terjedő erkölcsatlenségre s mind ezek ellen a kath. öntudat felébresztését ajánlja, mely egyik legfontosabb feladata kath. körünknek.

A megnyitó beszéd után *Szalay József* jegyző felolvasta a mult éves jegyzőkönyvét, s évi jelentését a kath. kör 1899-ik évi működéséről, melyben elsorolta, mit tett a kath. kör egy év leforgása alatt, s jelezte, mit kell tennie a következő évben.

A jan. 14-én tartott közgyűlés óta 4 választmányi ülés volt. A tagok száma a mult évihez viszonyítva 11-el emelkedett, s így összesen 335. Az elmúlt év folyamán 51-en léptek be kath. kör tagoknak.

A tagok szórakoztatására szolgált 9 lap, s 1 folyóirat, a könyvtár, mely 176 kötetet számlál, a felolvasások, s a febr. 5-én tartott táncvigalom, mely 143 frttal gyarapította a kör vagyonát.

Felolvasást 15-öt tartottak vallási dolgokról: „a keresztről”, „Szent László legendájáról”, „a hitközönységről”, „a rabszolgaságról tekintettel a Vízkereszt napi gyűjtésre”, „a nem hiszek szólasmódról”, „a szent évről”, „gazdaság körébe vágó dolgokról: 2-szer „a kath. tak. magtárról”, 2-szer „a ker. fogy. szövetkeztől”, s „a szőlőszetről”; társadalmi kérdésekről: „a birtokfelosztásról”, „a rossz könyvek hatásáról”, „a mai társadalom romlásáról”, s végül „a hazafiság erényéről a kath. egyházban.”

Az évi jelentés rámutatott a kath. kör beléletére, annak reorganizálására, a ker. fogy. szövetkezetnek akár külön, akár a többi kath. körökkel való immár mulhatarlanul szükséges felállítására, az augusztus havában tartandó kath. nagygyűlésre, a 19-ik század alkonyának, a jubileumi évnék. Szt.-István kilencszázados koronáztatásának, s vele a kath. egyháznak magyar földön kilencszázados fennállásának megünneplésére.

Vértes Kálmán könyvtárnok jelentése szerint van 176 kötet könyv. Könyvek vásárlására 27 frt 7 krt fordított a kath. kör. 2 kötet könyvet ajándékoztak. A gyarapodás 42 kötet. A könyvtár 146 tag használta.

(Gyilkosba előlni, mit jössz akkor ide? kérdezte haraggal a grófleány.

— Csak előjövök. Azt gondolom, hogy majd egyszer vagy egy azok közül, kiket itt vízbe vitt a szívük, mégis tán csak nekem is feljön és mond valamit.

— Mit? Mit akarsz tőle tudni?

— Hát tán majd mondani, hogy ne kívánjam ugy a halált, mert ott sem jobb. A ki itt hül, az ott is csak egyre siratja a másik hűtlenségét — s a leány sírni kezdett. Ha azt megtudhatnám, hamarább világosodna körültem.

— Te ostoba, mit bánod ott a más hűtlenségét? És ott legalább már nem látod őt, nem hallod a szavát, nem hallod még a hangját sem! Örökre megmenekedte tőle és a bántól.

— Hát ha az Isten majd azzal ver meg, hogy mást ott se lássak, csak őt, mást ott se halljak, csak őt?

— Jézus-Mária! Isten őrizzen meg! kiáltott fel a grófleány két kezét védőleg maga elé tartva. Hisz az lenne a legborzasztóbb! A legislegnagyobb büntetés!

A parasztlány megtörülte szemét kötnyével, lerázta ruhájáról a ráragadt mohot, búsan, alázatosan köszönt s elindult. De megint megállt.

— Meg azért is jöttem ide, mert otthon nem búsulhatok. Édesanyám haragszik s mindjárt rám szól, hogy ne vétkezzek azzal a bánnal. Mert, a ki olyan csalfán tud lenni, mint András, azért nem szabad búsulni. Csak ha egy igaz, hű szeretőm meghalt volna, azt sírhatnám, hogy akkor még édesanyám is velem sírna.

— Igen, ha meghalt volna. — mormogta a grófleány.

azt mondta nemrég jegyese, hogy az az ördöktartó szerelmet jelenti.

— Eredj előre, szólt vissza sajátos rezgő hangon Borishoz. Szaporán eredj előre!

De Boris szomorúan nézte, hogy mi lesz az ő gyűrűjével. S mégis látta, hogy a grófleány, a mint gyorsan a parthoz lépett, magásra emelt kézzel bedobja a gyűrűt a tóba.

Bedobta. De Boris azt is látta, hogy a gyűrűt fent a levegőben, a hol a nap még érte, kettévált s az egyik, mintha meggyült volna, fényes, sziporkázó tüsszel esett a tóba, a másik pedig csak úgy sötétlen hullt a vízbe.

— Jézus-Mária! sikoltott fel Boris. Látta? A gyűrű kettő lett és az egyik meggyült a naptól. Igazán az ördögé volt!

A grófleány szomorú mosolylyal bólintott.

— Láttam, Boris, hogy kettő volt s az a fényes tüzből ragyogó igazán az ördögé volt.

Boris keresztet vetett magára.

A grófleány meglátta, mélyen föllégett s ő is gyorsan keresztet vetett. Aztán felhuzta keztyűjét s nyájasan intett Borisnak.

— Isten áldjon meg, Boris. Köszönöm, hogy itt voltál.

Azzal gyorsan, mint jött, sietett át az irtáson le a völgybe, hol az erdőszélen lova várta. És mihamar felhangozott lovának biztos vágatása a köves úton hazafelé.

Boris nem tudta, mit köszön neki a grófleány. Rémtúlnen szaladt el s még gyorsabban ért ki az erdőből. Úgy futott el, hogy egy pillantást sem mert vetni többé a tóra.

A fák, a víz s a virágok újra egyedül maradtak. A nap visszavonta égő sugarait. Harmat hullt a földre s az eltaposott zsenge hajtások, a lehajlott virág és fű fölemelkedtek.

Szeidl Mihály felolvasta pénztárnoki jelentését, a mely szerint a kath. körnek bevétele 420 frt 40 kr; kiadása 237 frt 66 kr. volt, így pénztári maradványa 1900-ra 182 frt 74 kr. **Fister János** számvizsgáló jelentésére a közgyűlés nevezett pénztárnoknak a felmentvényt megadta, s neki köszönetet szavazott a pénztár pontos és lelkiismeretes vezetéséért.

A zámolyi plébánossá kinevezett **Szórady Gyula** helyébe **Gönczöl Antal** választott meg egyh. alelnöknek, Csákszerényi **Nagy István** pedig vál. póttagnak.

5 vál. tag kisorsoltott, kik azonban újból megválasztattak. A betegen fekvő **Fister József** vil. elnök üdvözlő levele után 9-en felvették hath. kör tagoknak.

Fister János indítványára a közgyűlés köszönetet szavazott **Nyári György** asztalosnak, ki egy számoló táblát ajándékozott a kath. körnek; továbbá **Szórady Gyula** immár zámolyi plébánosnak, ki 5 frtot adományozott a kath. kör céljaira.

A februárban tartandó bíró bizottsága és rendezőse s két igazgató, **Buda István** és **Lits József** megválasztott, mely után **Tamás Vilmos** elnök köszönetet mondott a választmánynak a kath. kör fenntartása és felvirágoztatása érdekében tett működéséért, különösen pedig **Szeidl Mihály** pénztárnoknak és **Fekete Pál** háznagynak, s a kath. kör összes tagjainak mindenkor tapasztalt buzgóságukért. Ezuttal is 5 frtot adományoz a kath. körnek, s a közgyűlést **Jézus** nevében bezárja. **Fister János** köszönetet mondott **Tamás Vilmos** elnöknek a kath. kör tapintatos és buzgó vezetéséért, mire a közgyűlés lelkesedés között feloszlott.

ÚJDONSÁGOK.

— A Fejérmegyei Naplót mátol fogva **Debreczeni Gyula** könyvnyomdájában (Iskola-utca 4. sz.) nyomtatjuk. Ide helyeztük át a kiadóhivatalt is, tehát ezentul az előfizetésre és a hirdetésre vonatkozó leveleket, utalványokat, vagy egyéb, a kiadóhivatalt illető megkereséseket, ide kérjük czimezni.

Kinevezés. A budapesti kir. ítélőtábla elnöke **Moizer Imre** végzett joghallgatót díjas joggyakornokká nevezte ki a vaáli kir. járásbírószékhez.

— **Új plebános.** A vallásalap kegyurasága alá tartozó martonvásári plebánia javadalomra a kultuszminiszter, mint a legfőbb kegyur képviselője **Holeksy Ágoston** ottani id. adminisztrátort mutatta be a megyés püspöknél.

— **A katolikus kör estélye.** Fényes és minden tekintetben sikerült estélyt rendezett a belvárosi kath. kör a cisterci Rend főgimnáziumának dísztermében. Mint már a mult években volt alkalmunk tapasztalni, e felolvasások s a velük kapcsolatban levő ének- és zene darabok az előkelő közönség tetszését a legnagyobb mértékben megnyerték. Voltak talán, a kiket kezdetben a katolikus kör neve elidegenített az intézménytől, a kik a szép név alatt politikai tendenciákat elrejtett gyökereit látták, s most a tapasztalat meggyőzi őket, hogy nincs egyébről szó, csak a társadalom katolikus elemeinek összelokálásáról, hogy gyönyörködjék a szépeknek, a nemesnek és az igazi jó izlésnek kultiválásában. A vásárnapi estély talán még a szokottnál is nagyobb közönséget vonzott, annyira, hogy a főgimnázium tágas díszterme már 5 óra előtt zsufolóság megtelt, később már a legnagyobb erőfeszítéssel sem lehetett helyet kapni, s büszkén mondhatja a kör, hogy Székesfejérvár közönségének elitejét tisztelhetke magánál. A műsor első számát **Tóth Emmike** kisaszonny művészi zongorajátéka képezte, a ki precíz játékkával valóságosan elragadta a közönséget.

Az első szám „L'exilé“ (A száműzött) Kafka J. műve, a második „Cserebogár“ magyar ábránd Mihály Ignácztól, igazán hangulatos, szívet ábrándokba ringató mű, mely párosulva a kifünő játékkal, a legkényesebb igényeket is kielégítette. Ezt követte **Peck Gyula** reáliskolai hittanár felolvasása „Spiritizmus“-ról. Talán e téma maga is sokakat vonzott a kör felolvasására, hiszen manapság a spiritizmus divatját járja s szinte hihetetlen, mennyi híve van a legelőkelőbb társaságokban épügy, mint az egyszerű hajlékok, a parasztlázak födelei alatt. A felolvasás elítélte az egyház tanításával ellenkező és a művelt embert lealázó spiritizmust, mely telelevetése a legsötétebb pogánykorok babonáinak, s melyet a sivar korszakban tett szalonképessé napjainkban, hogy a XX-ik század homlokára írja e kor fiainak összekötését a démonokkal. Jó szolgálatot tett a felolvasó ezen előadásával, mely kellő értekezés méltányolta a spiritizmust — mi nem más, mint visszacsúszás az ókor utálatos mesterimáiba. Ezt követte a honvédszenek több tagjának művészi játéka **Fricsay Rihard** karmester vezetésével. Városzerte nagy népszerűségnek örvendnek a hadsereg zenészei vasárnapi játékok csak újabb babért szerzett számukra. „Attala Róma alatt“ című költemény: **Tóth Emmike** kisaszonny szavalta. A költő, kikülönti hogy — hisz ki ne ismerné költeményeit — egészen elragadta a hallgatókat szavadarával, s élénk tapsolással adott kifejezést tetszésének — Végül a kör énekára adta elő Böcklben „Vörös sípkás“ című dalnyeléből a „Munkások dala“ című részletet, s mint eddig, ugy most is a legnagyobb elismeréssel szólhatunk a buzgó énekesek előadásáról. Általában elmondható, hogy a kath. kör ezen estélye egyike volt a legsikerültebbeknek, mi a kath. kör életrevalóságáról tesz tanúságot.

— **Adomány.** **Knittelholzer István** *beskei* r. k. segédlelkész a székesfejérvári felsővárosi kath. kör céljaira 2 koronát adományozott, melyért ezután is köszönetet mond a kör elnöksége.

— **Minden rendben van.** **Bárá Fülöp** Pál főispán ma a vármegyénél számonkérőszéket tartott, s ez alkalommal a megyei hivatalokat is megvizsgálta. A főispán mindent rendben talált, s az ügykezelés fölött való teljes megelégedésének elismerő szavakban adott kifejezést.

— **Bárendezők figyelmébe.** Tudvalevő dolog, hogy rendszerint épen a legsikerültebb bálokon gyakran megéssik, hogy aránytalanul több a táncozni vágyó hölgy, mint a fiatal ember. És megéssik mindenütt, talán a szüri indiánok és némely néger törzs mulatságait kivéve, a hol a nőz- illetve suvikszinü ifjak felfogása egyszerűen megtiltja, hogy szépeikkel² összelokozva lejtessenek. Ezen a néha valomra súlyos állapoton segítő, egy *halleri* uriembernek felette életrevaló ötlete támadt. Ugyanis a farsang idejére egy „Tánczosokat kölcsönző és közvetítő intézetet“ létesített. Ki is adta a lapokban a vállalat különös tarifáját, mely a következő: „Szállított közpészterü tánczosokat frakkban, fehér nyakkendővel egyenkint 2 márkáért, csevegő képességgel együtt egyenkint 2 márká 50 fillérért; elsőrendű tánczosokat, kifogástalan eleganciával öltözve s a kik a keringőt visszafelé is tánczolják egyenkint 3 márká 50 fillérért; kitarató tánczosokat kövér hölgyek számára egyenkint 3 márká 75 fillérért; elegáns társalógókat monoklivál egyenkint 1 márká 75 fillérért; bálnyárkat és álornagyokat egyenkint 3 márkáért; tósztzókat egyenkint 12 márkáért — mindez jótállás mellett. — Nem lehetetlen, hogy a legközelebbi farsangok alkalmával hasonló hirdetések fognak megjelenni hazai

újsságjaink hátulsó hasábjain. Mert immár semmi sem lehetetlen. . . .

— **Forint és korona.** Az új esztendő esküdtzékét hozott nekünk magyaroknak és koronát. Az előbbi már meg is szoktuk, de az utóbbival sok a baj. Nem a hirtelen változás ennek az oka, hanem az, hogy a kezünkbe adnak egy bankjegyet, a melyre az van írva, hogy 5. tulajdonképpen azonban nem öt, hanem tíz. A zsebünkben van egy forint, a mely tulajdonképpen nem forint, hanem korona, nem is egy, hanem kettő. A postán öt krajczáros bélyeg már nincs, csak tíz filleres, de arra az van írva, hogy 5. Így lehet lassan, de biztosan belebolondulni ezekbe a mizériákba. Még az intelligens ember is belezavarodik, hát még a tanulatlan szegény ember. Az egésznek pedig az a nyitja, hogy az állam büntetés terhe alatt kötelez minket a koronaszámításra s ő az adott forinttal számít. Nekünk azt kell mondanunk a pénztárnál: kérek vissza tíz koronát s az állam így teletértessek öt forint. Micsoda rend az, hogy így bele viszik az embert a tévedésbe s keservesen fizetnek meg vele az államnak azt a mulasztását, hogy elhiedeli az új számítás s ő maga majd csak később alkalmazkodik hozzá? Most már csak úgy lehet segíteni ezen a bajon, hogy mind előbb elvessék nálunk a forintot s koronát adjanak helyette.

— **A vásártér rendezése.** A városi főmunkás ma terjesztette az építészeti szakosztály elé a mérnöki hivatal által kidolgozott vásártér rendezési tervet, mely szerint a jelenlegi kirakóvásár területe teljesen kibővítettnek adatait, hogy az állatvásárt a kis keskenyút alatt elterülő ugynevezett „Poros“-re helyezzenek át. Az itt kisajátítandó földek árát a tervezet a ligetsorral szemben és a felső királysoron nyitandó új utcák mázolyának árából véli költségesen felezhetni. A kisajátítás ugyanis kb. 80,000 koronába kerül, a telkek eladása pedig 150,000 korona bevételel eredményezhető. Ily módon a vásártér kérdése egyszer és mindenkorra megoldaték, a város pedig a mellett, hogy két szép új utcát nyer, még megtehető haszonhoz is jutna. A szakosztály azonban ezuttal nem bocsátjkozott a tervezet tárgyalásába, hanem megvárja, míg a törvényhatóság ez irányban nyilatkozni fog. Az előterjesztést **Róth István** elnök azon megjegyzéssel teszi át a tanácshoz, hogy az érdekeltek tényleg, nevezetesen az ipartestület meghallgatása után hozzon határozatot.

— **A gazdasági szakosztály e hó 14-én Tamás Gyula** gazdasági tanácsos elnökele alatt ülést tartott. Az élénk lefolyású tanácskozás nevezetesebb határozatai közül megemlíthjük, hogy a nád árát termelt összesen 13,362 kőve, ebből a városé 9230 kőve, ez évre 10 forintban állapították meg. Az adóny szabósi vasút *hőrgyári* állomásához utat akarnak készíteni s ehhez az alispán a város hozzájárulását kéri. A szakosztály a kérelmet elutasítást javasolja, mivel a tervezet ut a törvényhatóságot legkevésbé sem érdekli. Az áll. méneknek egyes fedezetű állomásokra való szétosztása e hó 20-án fog megtörténni, s ez alkalomra a város képviselőiben kiküldettek: *ij* **Almássy János**, **Galambs István**, **Antal József** és **Langmár Gáspár**. Szalkai és tsa. az amerikai szőlőtelep tulajdonosai a hirtelből még hátralevő 8 évet 6-tal megoldandú kérétek, azonban a szakosztály ezt a kérelmet nem tartja eléggé indokoltnak. A rendőrfőkapitány fülkérteket, hogy a hernyózást, márczius 15-éig bezárólag, hirdetményben rendelkezje el.

— **Az 1900. évi jégdíjak.** A jégbiztosítási díjak megállapítása okozta most a legnagyobb gondot a szövetség társaságoknak. A biztosító intézetek tudvalevőleg az utolsó 10 év jégkárstatisztikáját veszik alapul, az évi díjak ki-

számításnál, s tekintetbe véve az 1899. évi jégidőszak kedvező befolyását, ez a körülmény az 1900. évre megszabandó díjakat is befolyásolja, s így a gazdák a folyó évben alacsonyabb díjak mellett fognak biztosítani.

— **Állatjárvány a megyében.** *Lépfene:* székesfehérvári j. Gárdonyi 1. u. *Takonykór és bűrféreg:* sárbogárdi j. Herczegfalva 1. u. *Sértővesz:* sárbogárdi j. Alsó-Alap 40 u., Herczegfalva 1 m., Igar 47 u., Káloz 1 p., Nagy-Lók 1 p., székesfehérvári j. Nagy-Láng 6 u., Velenceze 1 u., vaáli j. Martonvásár 2 p.

— **Összeesküvés az eladó lányok ellen.** Érdekesen beszél a Pécsi Közlöny tárczája: Egy öszült paedagogus kérde egy jogász tanítványát: miért nősiülnek oly kevesen manapság? — Azért válaszolt a jogász — mert akármint fizetésből bizony nem lehet a mai nők hűségének eleget tenni. És hát önk nem tudnak segíteni a dolgon? Hogyan, kérem? Figyelje ifjú uram szavaimat, szolgálhatok tanácsal. Esküdjenek össze a hűség virágjai ellen. Fogadják meg, hogy ezután a mennyire lehet, mellozik a hűségnek selyembe öltözött hölgyeit s azokkal táncolnak a bálokon és azok társaságát keresik, kik a hűséget ke rülve, megelégednek egyszerű kreton vagy mi más ruhával. Ne látogassák azt a házat, hol a kisasszonyt ölle tett karokkal találják, hanem azt, melyben a hölgy házias munkájában fogadják önöket. Nagyszerű! A jogász-iffjuság e tanácsot egyhangulag magáévá tette s munkáját már a legközelebb megkezdi. Tehát lesz valami a házasságból! Jó lesz hölgyeim? A divatos ruhaverseny ilyen megsemmisülésének talán önök is fognak tapsolni — nem?! — Rajta ifjak, gyógyítsák önök a beteg kort, pusztítsák mérges kinővéseit.

— **Halálozás.** Lidértejedi Kiss László főmérnök, a magyar államvasutak székesfehérvári osztálymérnökségének vezetője, 6. hó 14-én hosszas szenvedés után elhunyt. Az államvasut egy pártban szorgalmu tisztviselőjét, közéletünk pedig egy kiválóan tiszteletre méltó alakját veszítette a megboldogultban. Temetése nagy részvét mellett, tegnap délután ment végbe.

— **A hazai ipar és az iskola.** Elismeréssel emlékeztünk meg egyik mult számunkban a székesfehérvári főgymnázium tanári karának azon hazafias szellemű határozatáról, melyet a hazai ipar érdekében hozott és ajánlott az iskolaszereket árusító kereskedők figyelmébe. Ezt a hirt annak idején a fővárosi lapok is regisztrálták, s erre vonatkozólag a „B. H.” egyik olvasója most levelet írt a nevezett lap szerkesztőségéhez, mely levélnek igen figyelemre méltó megjegyzéseit a következőkben közöljük:

„Olvasom, hogy Szeczy Győző, a székesfehérvári főgymnázium igazgatójának javaslataira a tanárkar elhatározta, miszerint a tanuló ifjúsággal csak oly iskolaszereket használhat, mely magyar gyártól került ki. Nagyon átvés és dicsőreates elhatározás. Csak azt nem tudom, mely iskolaszerekre gondolt az igazgató ur, midőn e javaslatot tette. Tűntagárunk nines, tollgárunk nines; ceruzagárunk van, de gyártmányai Hardmullal a versenyt nem bírják ki; szivacs-termelésünk nines; krétagárunk nines; rajzolóeszköz-gárunk nines; irópapírunk, rajzolópapírunk csaknem kivétel nélkül külföldről való, mert a belföldi rossz és drága, természetrajzi, tehát ásványtani, növénytani, állattani szemléltető képeink, művelődéstörténeti, archeologiai, művészettörténeti képeink, rajzintáink kivétel nélkül külföldiek;

a mi e téren, belföldi van, oly rossz, hogy figyelembe sem vehető. Fizikai, kémiai eszközünk kivétel nélkül, természetrajzi preparátumaink legnagyobb részben külföldiek. A korcsolyák, biciklik, vivókardok kivétel nélkül külföldiek. Valóban az lett volna helyes javaslat, ha az igazgató ur fölír a kultuszminiszterhez s kéri, hogy az érintett iskolai eszközök itthon való gyártásáról gondoskodják. Ily módon ipart is teremtünk, mert van állandó fogyasztó piac; de egyúttal sok milliót is visszatartunk az országban.

— **Az Oktató Népkönyvtár X-ik évfolyamának januári füzeté** megjelent. A négy ives tartalmas füzet mindenben megfelel a vállalat régi jó hírnevének. A jelen évfolyam új ciklust kezd s Wetzel Xavér Ferencz ünnepeit írónak *Phrasen* című művét hozza magyaros fordításban két iven. A harmadik iv megkezdi a Népies Egyháztörténelem befejező kötetét a *Magyar Egyháztörténelem*. Az utolsó iv *Mozaik* címmel érdekes olvasnivalót hoz, a mely mindenki érdekel. Az ügyesen összeállított füzet egy tartalmát, mint kiállítását tekintve, magamagát ajánlja. Az Oktató Népkönyvtár Budapest, VII. ker., Csömöri-ut 32. sz. alatt lehet megrendelni. Egész évre 4 korona, (2 forint); körök, egyesületek beküldött 3 korona ellenében is kaphatják. Érdeklődőknek a szerkesztőség készséggel küld mutatványszámot és a megrendelést január hó végéig eszközölni kéri.

— **A duna-adoronyi rkath. „Temetkezési-Egylet”** e hó 7-én tartotta meg IX. évi rendes közgyűlést a tagok élelkelődése mellett. A közgyűlési tárgyszorozat főpontját az egylet mult évi számadásainak előterjesztése képezte, mely szerint évi bevétele 3416 kor. 78 fil. volt, melyvel szemben 2866 kor. 58 fil. kiadás merült fel, s így a tiszta jövedelem 550 kor. 20 fil. Az egylet vagyoni állapotát a következő: Tőkében és kamatokban 3323 kor. 32 fil.; követelésekben 30 kor. 10 fil.; egyházi jelvényekben 265 kor. 34 fil.; pénztári készletben 150 kor. 20 fil., összes vagyona tehát 3769 kor. 32 fil. Az egylet tagjainak száma 1243, mely az előbbi létszámhöz képest 82-vel szaporodott. Évközben elhunyt 24 tag, a kik után egyenkint 80 kor. járulék lett kifizetve. A tagok egyes halál esetén 10 fillért fizetnek. Az egylet kilencz évi fennállása óta 5500 koronát fizetett ki elhunyt tagjai után.

Színház.

Szombaton Herczeg Ferencz kitűnő társadalmi színművét, *A dolcai nábok leányát* láttuk. Félig télt ház előtt, igen tisztességes, sőt mondhatnánk, meglepően jó előadásban. Ezért a dicsőret főkepe *Dóri* Bélát illeti, ki Tarján Gida szerepében a szokottnál is jelesebb alakítást nyújtott. Különösen kitűnően még *Gazdy* Aranka (Szentirmayné), *Kalmár* (Szentirmay), *Koráts* (Bilitzky), *Szentmiklósi* (Loránt), *Breznay* Anna (Domaháziné), *Krémer* (Merlin) és *Virág* (Miska). A czimszerepet *Bártfai* Margit vendég játszotta. A kisasszony szereplését mint művészi eseményt nem méltathatjuk, ahhoz pedig, hogy Szalkay szerződtenni fogja-e a távozó *Gazdy* Aranka helyett, most már semmi közünk. Nem mulasztathatjuk azonban megjegyezni, hogy az előadás élvezését mindvégig bántón zavarta egy nem épen kicsiny klakór csapat racionzátlankodása, mely néhol még a disztingáltabb közönséget is megtevész-tette. A jobb izlésű emberek emlékezetében mindenesetre beeseseb nyomot hagyott volna *Bártfai* kisasszony mai próbálkozása, ha ez a látma elmarad.

Vendégszereplés. *Porzoltné Lukács* Juliska asszony, a budapesti Népszínház kiváló művésznője e hét folyamán két estén vendégszereplni fog a székesfehérvári színházban. Holnap, szerdán *Szigligeti* kitűnő népszínművében a *Czigányban* Rózát, esütörtökön pedig *Sardou Fedorájában* a czimszerepet fogja játszani. A rendkívül élvezetesnek ígérkező előadásokra fölhívjuk a közönség figyelmét.

Vasárnap este Győri Vilmos népszínműve *a Nótás Kata* ment igen kis közönség előtt. Az előadásról szólva valóban gondolkodnunk kell, hogy a sikerültebbek avagy a rosszabbak közé soroljuk-e azt; kévéreke volt a szípen sikerült és az elrontott jeleneteknek. Ha a szereptudást tekintjük, bizony gyenge előadás volt ez, mert egy-két szereplőtől eltekintve a sugót mindannyi nagyon igénybe vette s ehhez vegyük hozzá a zenekar és az énekes között felmerülő eltéréseket: az összehatás bizony csak gyenge marad. Van a darabban egy czigányasszony, nagyon jelentéktelen, olyan epizód alak; csak egy jelenetben lép fel néhány szónyi szereppel. E kis szerepet *Gazdy* Arankának osztották ki és ez a szemünk előtt naponkint tökéletesedő és fejlődő színészno megmutatta, hogy ily apró mellékszerepekben is lehet batást kelteni. Az elbát férjért és haldokló gyermekét sirató és a mindenkitől előzött czigányasszony panaszát, majd később áldó szavait oly bensőség-gel, oly közvetlenséggel és érzéssel mondta el, hogy sikerült jeleneteért nyílt színen zajos tapsot nyert, a mire méltán rá is szolgált. A többi szereplők közül az elsőség *Szalóczy* Irént (Nótás Kata) illeri meg, kinek szintén volt néhány sikerült jelenete, különben is kedves vidám játékaival és népdalival az egész előadásba életet öntött. *Holéczi* Ilona (Varga Julcsa) is szépen és jól megfelelt a szerencsétlen leány szerepének. *Borsitzky* Ilona (Boszorkány Erzsök) a rút eselszövő uriaszonyt latással ábrázolta. *Kovács* (Kánya Márton) jóizű komikumával most is hatott, *Szentmiklósi* (Varga Sándor) játéka kifejező és élelkel volt, de Tamás, most hallgassunk, *Kalmár* (Varga Tamás), *Szepesi* (Boros) igyekeztek jót nyújtani; jó volt még *Krémer* a levélhordó kis szerepében.

— **Hétfőn** a *Szulamitot* adták zsufolt ház előtt. Az előadás, a zenekar tétovázásait leszámítva, jó volt, mint rendesen. A színap szerint ez volt az idén az utolsó *Szulamit*-este, de mint beavatottaktól értesülünk, lesz még egy „legutolsó”, egy „legeslegutolsó”, egy „visszavoniatatlanul utolsó” és egy „bizony Isten utolsó.”

A jövő hónapban fogják előadni színész-eink a „Hámán és Eszter” című héber melodramát, melyet tavaly meglehetősen sikerrel játszottak a városligeti Zöldi-féle színikörben. Hír szerint még nem az utolsó héber színjáték.

— **Halmáiek Szombathelyen.** Halmai a székesfehérvári színház új igazgatója, társulátával Nagy-Kaniszárról eltávozva, Szombathelyre vonult egy kis hat napos szезonra. A „szезon” a mult héten véget ért, s ez alkalommal nem tartjuk érdekelteknnek ideiktatni a Szombathelyi Újságnak a társulatról irt kritikáját. Ime szóról-szóra:

„A vidéki színtársulatok egyik leggyengébbike Halmai társulata, s öszténn elmondhatjuk, hogy a bemutatott 6 előadásban csak 3—4 elfogadható alakot láttunk. A társulat vezetőségében is óriási nagy a hiba, mert úgy a rendezés, mint a darabok megváltoztatása — a mit pedig eléggé gyakoroltak — minden érzék nélkül való. Egyedüli előnye a társulatnak a nagy törekvés, de ez is hátrányra lesz, ha — mint egy-két előadásban láttuk — csak a karzat mulattatására használja fel.”

Hm. hm. Elvégre, ha a társulat jelenleg győnge, az kevésbé aggaszt bennünket, mert Halmai azt nekünk jövőre, mint ígérte, fölfrissíti, újjászervezi. Nagyobb szeget ütött a fejünkbe a rendezés gyarlósága. Ezzel, ugy tetszik, (azaz hogy egyébként nem tetszik) most is elég bajunk van, s épen nem óhajtjuk, hogy jövőre is így legyen. Különbén még korai a nyugtalanság — egy-e tisztelt színiügyi bizottság? Ez a derék testület ugyan szintén rászorulna egy kis fölfrissítésre, mert már azt kezdjük himi, hogy csupa alvó faki-rokból áll, — ha még áll . . .

Felelős szerkesztő: Chay Antal.